

**ЛИСТОЯДИ ОТ БЪЛГАРСКОТО ЧЕРНОМОРИЕ
(COLEOPTERA, CHRYSOMELIDAE: ORSODACNINAE,
DONACIINAE, CRIOCERINAE, CLYTRINAE,
CRYPTOCEPHALINAE, GALERUCINAE)**

В. Томов

ПУ „Паисий Хилендарски“ — катедра Зоология

Abstract. Faunistic data about 102 species of family Chrysomelidae from the Bulgarian Black Sea side are presented.

Keywords. *Coleoptera, Chrysomelidae*, faunistic, Bulgarian Black Sea side.

Във фаунистично отношение листоядите на нашето Черноморие все още не са напълно проучени. Обобщени сведения съществуват само за 218 вида, отнасящи се към 5 подсемейства — *Eumolpinae, Chrysomelinae, Hispinae, Cassidinae* (Груев, 1980) и *Alticinae* (Груев, 1988).

Настоящата работа представлява първи обобщен преглед на данните за видовете на още 6 подсемейства листояди — *Orsodacninae, Donaciinae, Criocerinae, Clytrinae, Cryptocephalinae* и *Galerucinae*, установени по Черноморското крайбрежие на България до 1992 година. Включени са общо 102 вида, като 8 от тях се съобщават тук за първи път за изследвания район (означени в текста със звездичка). Освен лично събраните, използвани са и листояди от Черноморието, депозирани в някои наши и чуждестранни музеи. За предоставената ми възможност да проуча тези материали, изказвам най-искрена благодарност на ст. н. с. А. Попов (Национален природонаучен музей — София), ст. н. с. И. Басамаков (Природонаучен музей — Пловдив), ст. н. с. Я. Сивков (Природонаучен музей — Варна), Dr. J. Jelinek (Национален музей — Прага), Dr. Z. Kaszab (Национален музей — Будапеща), Dr. J. Stehlik (Моравски природонаучен музей — Бърно), Dr. F. Nieke (Зоологически музей — Берлин).

Използвани са следните съкращения: БМ — музей в Берлин, ВМ — музей във Варна, МБ — музей в Будапеща, ММ — Моравски музей в Бърно, МП — музей в Прага, ПМ — музей в Пловдив, СМ — музей в София.

Материалите, които не са специално означени в текста, се съхраняват в колекциите на катедрата по Зоология при ПУ „П. Хилендарски“.

За прегледност находищата са подредени от север на юг.

Подсемейство *Ursodacninae*

Ursodacne lineola (Panzer, 1795)

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Мичурин¹. Изследван материал: Поморие, 9.V.1970, 2 екз.; Созопол, 15.V.1939, 4 екз. (МП).

Подсемейство *Donaciinae*

Donacia clavipes Fabricius, 1792

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916) и Груев, Томов (1984) за Варна.

Donacia crassipes Fabricius, 1775

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Аркутино (парк Ропотамо).

**Donacia dentata* Hoppe, 1795

Изследван материал: Варна, юли, 1908, 1 екз. (МП).

Donacia impressa Paykull, 1799

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Аркутино.

Donacia marginata Hoppe, 1795

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Обзор. Изследван материал: Бургас, 11.V.1926, 1 екз. (СМ); р. Ропотамо (устие), 28.V.1982, 1 екз. (БМ); Резово, 15.V.1933, 1 екз. (СМ).

Donacia thalassina Germar, 1811

Съобщен е от Mohr (1969) за Несебър.

Donacia simplex Fabricius, 1775

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Созопол и Аркутино. Изследван материал: Ахтопол, 11.VI.1970, 5 екз.

Donacia cinerea Herbst, 1783

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Обзор и Груев, Томов (1984) за Южното Черноморие.

Подсемейство *Criocerinae*

Ouleta melanopa (Linnaeus, 1758)

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна и Бургас; Mohr (1969) за Варна; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Шабла, 10.V.1972, 5 екз.; Бургас, 27.VI.1954, 2 екз. (ПМ), 25.V.1969, 3 екз.; парк Ропотамо, 26.VI.1971, 1 екз.; Мичурин, 11.VI.1970, 5 екз.; Синеморец, 10.VI.1970, 3 екз.

Ouleta gallaeciana (Heyden, 1870)

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна (*Lema cyanella* L.); Warchalowski (1974) за Обзор (*Lema lichenis* Voet); Tomov (1979) за Созопол. Изследван материал: Кранево, 10.V.1970, 3 екз.; Варна, 14.VI.1969, 6 екз. (БМ), 13.VI.1970, 12 екз., 4.VII.1971; Созопол, 4.VII.1963, 1 екз. (ММ); Веселие, 27.V.1969, 3 екз.; парк Ропотамо, 11.VI.1970, 5 екз., 26.VII.1974, 2 екз.; Ахтопол, 26.VII.1974, 3 екз.; Синеморец, 8.V.1974, 3 екз.

¹ Днес гр. Царево

Lema cyanella (Linnaeus, 1758)

Съобщен е от: Неделков (1909) за Бургас; Warchalowski (1974) за Обзор. Изследван материал: Бургас, юли, 1906, 1 екз. (СМ); Мичурин, 27.VII.1974, 2 екз.

Crioceris asparagi maculipes (Gebler, 1834)

Съобщен е от: Mohr (1969) за Несебър (*C. asparagi* L.); Томов (1970) за Балчик и н. Калиакра (*C. asparagi* L.) и Груев, Томов (1984) за Черноморското крайбрежие.

Crioceris duodecimpunctata (Linnaeus, 1758)

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна; Mohr (1969) за Несебър; Томов (1970) за Кранево и н. Калиакра. Изследван материал: Белослав, 11.V.1972, 2 екз.; Созопол, 11.VI.1970, 6 екз. (по *Asparagus acutifolius*); р. Ропотамо (устие), 7.VI.1971, 9 екз. (по *A. acutifolius*); Ахтопол, 20.VIII.1970, 3 екз.; Синеморец, 10.VI.1970, 1 екз. (по *Asparagus* sp.)

Crioceris bicrucata (Sahlberg, 1823)

Съобщен е от: Томов, Груев (1973) за Южното Черноморие; Томов (1979) за Ахтопол. Изследван материал: Созопол, 11.VI.1970, 2 екз., 28.VI.1970, 5 екз., (по *Asparagus acutifolius*); р. Ропотамо (устие), 16.VI.1970, 5 екз., 7.VI.1971, 2 екз.; Китен, 24.IX.1982, 3 екз. (по *A. acutifolius*); Ахтопол, 20.VIII.1970, 2 екз.; р. Велека (устие), 10.VI.1970, 7 екз., 8.V.1974, 3 екз. (по *A. acutifolius*).

Lilioceris lilii (Scopoli, 1763)

Съобщен е от Груев, Томов (1984) за Варна.

**Lilioceris merdigera* (Linnaeus, 1758)

Изследван материал: Маслен нос, 16.VII.1933, 1 екз. (СМ).

Подсемейство *Clytrinae*

Labidostomis cyanicornis Germar, 1817

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916) за Варна.

Labidostomis pallidipennis (Gebler, 1830)

Съобщен е от Томов (1979) за Созопол; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Варна, 18.VI.1950, 1 екз. (СМ); Созопол, 15.VII.1963, 1 екз. (ММ).

Labidostomis propinqua Faldermann, 1837

Съобщен е от Чорбаджиев (1928) за Бургас. Изследван материал: Созопол, 15.V.1939, 1 екз. (МП).

Labidostomis humeralis (Schneider, 1792)

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Обзор; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Варна, 18.VI.1950, 1 екз. (СМ).

Labidostomis longimana (Linnaeus, 1761)

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна и Бургас; Томов, Груев (1969) за н. Емине; Mohr (1969) за Несебър (*L. longimana dalmatina* Lac.); Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Балчик, 27.VI.1963, 5 екз.; Варна, юни, 1934, 1 екз. (МП); р. Камчия (устие), 12.VI.1970, 3 екз.; Обзор, 26.VI.1968, 1 екз. (ВМ); Слънчев бряг, 12.VI.1970, 2 екз.; Бургас, 26.VI.1969, 2 екз.

Labidostomis axillaris (Lacordaire, 1848)

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна и Бургас; Roubal (1931) за Варна; Томов (1970) за Черноморското крайбрежие; Vig (1992) за Мичурин (*L. lucida* Germ.); Warchalowski (1985) за Обзор (*L. lucida axillaris* Lac.). Изследван

материал: Кранево, 12.VI.1970, 2 екз.; Варна, юни, 1934, 3 екз. (МП), 25.VI.1950, 5 екз. (СМ); Созопол, 26.V.1969, 7 екз.; Ахтопол, 11.VI.1970, 2 екз.

***Macrolenes dentipes* (Olivier, 1808)**

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Созопол и Мичурин; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Созопол, 11.VI.1970, 9 екз. (по *Quercus sp.*); Лозенец, 4.VII.1969, 2 екз.; Ахтопол, 20.VIII.1970, 7 екз. (по *Quercus sp.*); Синеморец, 10.VI.1970, 5 екз. (по *Quercus sp.*).

***Lachnaia sexpunctata* (Scopoli, 1763)**

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Бургас (*Lachnaea*); Müller (1929) за Каварна (*Lachnaea*); Томов, Груев (1969) за н. Емине (*Lachnaea*); Mohr (1969) за Несебър (*Lachnaea*). Изследван материал: Варна, 3.VI.1964, 1 екз. (ВМ); Созопол, 11.VI.1970, 3 екз.; Синеморец, 10.VI.1970, 6 екз.

***Antipa macropus* (Illiger, 1800)**

Съобщен е от Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: парк Ропотамо, 25.VI.1954, 2 екз.

***Clytra atraphaxidis* (Pallas, 1773)**

Съобщаван е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Бургас; Warchalowski (1974) за Созопол и Мичурин; Томов (1979) за Созопол и Ропотамо. Изследван материал: Созопол, 4.VII.1963, 1 екз. 25.VI.1964, 1 екз. (МП); р. Ропотамо (устие), 9.VII.1963, 1 екз. (ММ).

***Clytra novempunctata* Olivier, 1808**

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна и Бургас; Mohr (1969) за Несебър. Изследван материал: Варна, юни, 1934, 1 екз. (МП); н. Емине, 12.VI.1970, 2 екз.; Синеморец, 10.VI.1970, 1 екз.

***Clytra valerianae tetrastigma* Schmidt, 1841**

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна (*C. valerianae* Men.). Изследван материал: р. Батова, 15.VII.1964, 1 екз. (ВМ); Варна, юли, 1947, 2 екз. (СМ); юни, 1948, 5 екз. (СМ).

***Clytra appendicina* Lacordaire, 1848**

Съобщен е от Vig (1992) за Мичурин.

***Clytra laeviuscula* Ratzeburg, 1837**

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916) за Варна и Бургас. Изследван материал: р. Батова, 16.VII.1964, 1 екз. (ВМ); Варна, юни 1934, 1 екз. (МП).

***Coptocephala chalybaea* (German, 1824)**

Съобщен е от Mohr (1969) за Несебър. Изследван материал: Кранево, 29.V.1969, 17 екз., 12.VI.1970, 1 екз.

***Coptocephala unifasciata* (Scopoli, 1763)**

Съобщен е от: Неделков (1909, 1909 а) за Варна (*C. quadrimaculata* L.); Mohr (1969) за Несебър; Warchalowski (1974) за Обзор; Томов (1979) за Ропотамо. Изследван материал: Варна, юли, 1934, 1 екз. (МП); Несебър, 9.VIII.1956, 1 екз. (МП); Бургас, 16.VII.1975, 1 екз. (МБ); р. Ропотамо (устие), 9.VII.1963, 1 екз. (ММ); Лозенец, 31.VII.1966, 2 екз., 7.VII.1969, 3 екз.; Ахтопол, 22.VII.1968, 2 екз., 15.VIII.1974, 3 екз.

***Coptocephala gebleri* Gebler, 1841**

Съобщен е от Vig (1992) за Аркутино. Изследван материал: р. Камчия, 14.VII.1908, 1 екз. (МП); Несебър, 4.VIII.1956, 3 екз. (МП).

Cryptocéphala rubicunda (Laicharting, 1781)

Съобщен е от Дренски (1942) за Варна (погрешно публикуван като *C. scopolina* L.). Изследван материал: Варна, 1.VIII.1937, 1 екз. (leg. П. Дренски); Ахтопол, 15.VIII.1974, 2 екз.

Smaragdina limbata (Steven, 1806)

Съобщен е от: Mohr (1969) за Несебър (*Cyaniris*); Томов (1973) за Синеморец; Rapilli (1983) за Варна. Изследван материал: Шабла, 10.V.1972, 2 екз.; н. Калиакра, 31.V.1969, 1 екз., 10.V.1972, 3 екз.; н. Галата, 30.V.1969; Несебър, 4.VI.1982, 1 екз. (БМ); Созопол, 15.V.1939, 3 екз. (МП); р. Ропотамо (устие), 11.VI.1970, 4 екз., 12.V.1971, 1 екз.; Маслен нос, юни, 1933, 2 екз. (МП); Синеморец, 10.VI.1970, 2 екз., 11.V.1971, 1 екз.

Smaragdina tibialis (Brulle, 1832)

Съобщен е от: Mohr (1969) за Несебър (*Cyaniris*); Томов (1973) за Синеморец; Warchalowski (1974) за Мичурин (*Gynandrophthalma*); Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Варна, 11.V.1972, 2 екз.; Созопол, 15.V.1939, 3 екз. (МП); р. Ропотамо (устие), 12.V.1971, 2 екз.; Мичурин, 11.VI.1970, 3 екз.; Синеморец, 10.VI.1970, 1 екз., 8.V.1974, 4 екз.; Резово, 11.V.1971, 2 екз.

Smaragdina hypocrita (Lacordaire, 1848)

Съобщен е от Mohr (1969) за Несебър (*Cyaniris*). Изследван материал: Синеморец, 11.V.1971, 5 екз.

Smaragdina cyanea (Fabricius, 1775)

Съобщен е от Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Варна, 1.VI.1970, 2 екз. (БМ); Созопол, 5.V.1939, 1 екз. (МП); Лозенец, 8.V.1970, 2 екз.

Smaragdina aurita (Linnaeus, 1767)

Съобщен е от Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Варна, 11.V.1972, 2 екз.; Созопол, 15.V.1939, 1 екз. (МП); р. Ропотамо (устие), 12.V.1971, 2 екз.

Smaragdina xanthaspis (Germar, 1824)

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна и Бургас (*Gynandrophthalma*); Mohr (1969) за Несебър (*Cyaniris*); Томов (1979) за Созопол; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Златни пясъци, 16.VI.1965, 1 екз. (БМ); Варна, юни, 1934, 2 екз. (МП), 20.VI.1970, 1 екз. (БМ); н. Галата, 2.VII.1967, 4 екз. (БМ); р. Камчия (устие), 12.VI.1970, 2 екз.; н. Емине, 28.VI.1963, 1 екз.; Созопол, 1.VII.1963, 1 екз. (ММ); Маслен нос, юни, 1933, 2 екз. (МП); Мичурин, 11.VI.1970, 1 екз.

Smaragdina graeca (Lefevre, 1872)

Съобщен е от Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: р. Ропотамо (устие), 17.V.1985, 1 екз.; Влас, 11.V.1987, 2 екз.

Подсемейство *Cryptocéphalinae*

**Cryptocéphalus schaefferi* Schrank, 1789

Изследван материал: Синеморец, 8.V.1974, 2 екз.

Cryptocéphalus quatuordecimmaculatus Schneider, 1792

Съобщаван е от Warchalowski (1974) за Златни пясъци.

Cryptocéphalus gamma Herrich-Schaeffer, 1829

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916) за Бургас. Изследван материал: Бургас, 16.VII.1975, 10 екз. (МБ); слънците край Бургас, 22.VI.1978, 18 екз. по *Artemisia* sp.

Cryptocephalus flexuosus Krynicky, 1834

Съобщен е от: Томов (1973) за Кранево; Томов (1977) и Груев, Томов (1984) за Северното Черноморие, на засолен участък по *Artemisia* sp.

Cryptocephalus apicalis Gebler, 1830

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Златни пясъци. Изследван материал: н. Калиакра, 31.V.1969, 2 екз.; Кранево, 12.VI.1970, 1 екз.; Варна, юни, 1908, 3 екз. (МП); 10.V.1970, 3 екз., 13.VI.1970, 5 екз.

Cryptocephalus laevicollis Gebler, 1830

Съобщен е от Томов (1971 а) и Груев, Томов (1984) за Река Девня.

Cryptocephalus prusias Suffrian, 1853

Съобщен е от Mohr (1969) за Несебър.

Cryptocephalus imperialis Laicharting, 1781

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Обзор. Изследван материал: Река Девня, 13.VI.1970, 1 екз.; Созопол, 11.VI.1970, 1 екз.; р. Ропотамо (устие), 25.VI.1971, 2 екз.

Cryptocephalus trimaculatus Rossi, 1970

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916) за Бургас. Изследван материал: н. Галата, 1.VII.1970, 1 екз.; Слънчев бряг, 12.VI.1970, 2 екз.; Созопол, 11.VI.1970, 1 екз.; Маслен нос, 1 екз. (МП); Ахтопол, 20.VIII.1970, 1 екз.; Синеморец, 8.VII.1970, 2 екз.

Cryptocephalus bipunctatus (Linnaeus, 1758)

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Бургас; Mohr (1969) за Варна и Несебър; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Белослав, 13.VI.1970, 4 екз.; Слънчев бряг, 12.VI.1970, 2 екз.; Созопол, 11.VI.1970, 1 екз.; р. Ропотамо (устие), 11.VI.1970, 2 екз.; Маслен нос, юли, 1934, 4 екз. (МП); Ахтопол, 22.VII.1968, 3 екз.; Синеморец, 10.VI.1970, 3 екз.

Cryptocephalus buguttatus (Scopoli, 1763)

Съобщен е от Vig (1992) за Мичурин.

Cryptocephalus laetus Fabricius, 1792

Съобщен е от Томов (1979) за Белослав и Груев, Томов (1984) за Варна.

Cryptocephalus sericeus (Linnaeus, 1758)

Съобщен е от: Неделков (1909 а) за Варна; Muller (1929) за Каварна; Mohr (1969) за Несебър; Томов (1979) за Созопол. Изследван материал: Балчик, 27.VI.1963, 4 екз.; р. Батова, 15.VII.1964, 1 екз. (ВМ); Варна, юни, 1934, 1 екз. (МП); 2.V.1963, 1 екз. (ВМ); н. Галата, 30.V.1967, 3 екз. (ВМ); Поморие, 28.VI.1963, 2 екз.; Созопол, 1.VII.1963, 1 екз. (ММ); р. Ропотамо (устие), 28.V.1982, 2 екз. (ВМ); Синеморец, 8.VII.1970, 3 екз.

Roubal (1931), а по-късно и Warchalowski (1974), съобщават за Северното Черноморие (Варна и Обзор) видът *Cryptocephalus aureolus* Suffr. Този вид е представен в България с подвида *C. aureolus illiricus* Franz и е характерен за планинските райони. Много е вероятно съобщенията на посочените двама автори да се основават на неправилно определени женски екземпляри от вида *C. sericeus* L., който е широко разпространен по Черноморското крайбрежие.

Cryptocephalus hypochoeridis (Linnaeus, 1758)

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Созопол. Изследван материал: Варна, 3.VII.1965, 1 екз. (ВМ); Маслен нос, 1 екз. (МП).

***Cryptocephalus duplicatus* Suffrian, 1847**

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна; Томов (1979) за Созопол; Груев, Томов (1984) за Южното Черноморие (*C. concolor* Suffr.); Rapilly (1980) за Бургас; Vig (1992) за Мичурин (*C. duplicatus persicus* Rapilly). Изследван материал: Обзор, 12.VI.1970, 3 екз.; Бургас, 22.VI.1978, 2 екз.; Созопол, 15.V.1939, 1 екз. (МП), 1.VI.1963, 1 екз. (ММ); р. Ропотамо (устие), 9.VII.1970, 7 екз., 7.VI.1971, 4 екз.; Маслен нос, юни, 1933, 9 екз. (МП), юли 1934, 3 екз. (МП); Приморско, 26.V.1969, 5 екз.; Ахтопол, 11.VI.1970, 7 екз.; Синеморец, 10.VI.1970, 2 екз.

Доскоро *C. duplicatus* Suffr. и *C. concolor* Suffr. се считаха за синоними (Rapilly, l. c.). Лопатин (1984) възстанови самостоятелността на двата вида, които добре се разграничават, както по някои морфологични особености, така и по своите ареали. *C. concolor* е характерен за Югоизточен Азербайджан, Туркмения и Иран, а *C. duplicatus* — за Кавказ, Мала Азия и югоизточните райони на Балканския полуостров.

****Cryptocephalus violaceus* Laicharting, 1781**

Изследван материал: Варна, юни, 1934, 1 екз. (МП), 1.VI.1970, 3 екз. (ВМ); р. Камчия (устие), 12.VI.1970, 2 екз.

****Cryptocephalus virens* Suffrian, 1847**

Изследван материал: Белослав, 19.V.1963, 2 екз.

***Cryptocephalus nitidus* (Linnaeus, 1758)**

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Златни пясъци.

***Cryptocephalus janthinus* Germar, 1824**

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916) за Варна и Бургас; Warchalowski (1974) за р. Камчия и Созопол. Изследван материал: Варна, 1927, 1 екз. (МП); Слънчев бряг, 26.VI.1969, 2 екз.; Мичурин, 10.VIII.1966, 1 екз., 27.VII.1974, 2 екз.; Ахтопол, 8.VIII.1965, 1 екз., 22.VII.1968, 3 екз., 22.VII.1968, 3 екз., 20.VIII.1970, 2 екз.

***Cryptocephalus parvulus* Mueller, 1776**

Съобщен е от Груев, Томов (1984) за Южното Черноморие.

***Cryptocephalus octomaculatus* Rossi, 1790**

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Обзор; Груев, Томов (1984) за Черноморието.

***Cryptocephalus moraei* (Linnaeus, 1758)**

Съобщен е от Томов (1979) за Созопол; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Варна, юни, 1934, 1 екз. (МП); 6.VII.1971, 4 екз.; н. Галата, 1.VII.1970, 1 екз.; Слънчев бряг, 12.VI.1970, 3 екз.; Поморие, 28.VI.1971, 5 екз.; Маслен нос, 2 екз. (МП); Ахтопол, 9.VI.1971, 2 екз.

***Cryptocephalus octacosmus* Bedel, 1891**

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916) за Варна и Бургас; Roubal (1931) за Варна; Mohr (1969) за Несебър; Warchalowski (1974) за р. Камчия, Обзор и Созопол; Vig (1992) за Приморско и Мичурин. Изследван материал: Кранево, 27.VI.1963, 2 екз.; р. Камчия (устие), 12.VI.1970, 4 екз.; Слънчев бряг, 26.VI.1969, 2 екз.; Поморие, 28.VI.1963, 1 екз.; Бургас, 22.VI.1978, 3 екз.; р. Ропотамо (устие), 25.VI.1971, 3 екз., 11.VI.1970, 2 екз.; Мичурин, 27.VII.1974, 1 екз.; Ахтопол, 8.VIII.1965, 2 екз.; Синеморец, 10.VI.1970, 7 екз., 8.VII.1970, 3 екз.

***Cryptocephalus flavipes* Fabricius, 1781**

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна (като *C. signatifrons* Suffr.);

Томов, Груев (1969) за н. Емине; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Балчик, 27.V.1982, 2 екз.; Варна, юни, 1934, 1 екз. (МП); Белослав, 13.VI.1970, 3 екз.; н. Емине, 28.VI.1963, 5 екз.; Маслен нос, 1 екз. (МП).

***Cryptocephalus turcicus* Suffrian, 1847**

Съобщен е от Mohr (1969) за Несебър. Изследван материал: Созопол, 15.V.1939, 1 екз. (МП); Ахтопол, 11.V.1971, 7 екз.; Синеморец, 10.VI.1970, 3 екз., 8.V.1974, 4 екз.

***Cryptocephalus elegantulus* Gravenhorst, 1807**

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Созопол.

***Cryptocephalus strigosus* Germar, 1823**

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Златни пясъци и Груев, Томов (1984) за Черноморието.

****Cryptocephalus chrysopus* Gmelin, 1788**

Изследван материал: р. Ропотамо (устие), 8.V.1970, 1 екз.; Лозенец, 28.VI.1969, 2 екз.

***Cryptocephalus ocellatus* Drapiez, 1819**

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916) за Варна. Изследван материал: Варна, юни, 1934, 1 екз. (МП); р. Камчия (устие), 28.VI.1963, 5 екз.; Маслен нос, 1 екз. (МП); Синеморец, 10.VI.1970, 7 екз.

***Cryptocephalus labiatus* (Linnaeus, 1761)**

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916) за Бургас. Изследван материал: Синеморец, 10.VI.1970, 2 екз. (по *Quercus* sp.)

***Cryptocephalus variceps* Weise, 1884**

Съобщен е от Томов (1976) за Варна и Ахтопол и Груев, Томов (1984) за Черноморското крайбрежие. Изследван материал: Варна, юни, 1934, 1 екз. (МП); Маслен нос, 2 екз. (МП).

***Cryptocephalus pygmaeus* Fabricius, 1792**

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916), от Warchalowski (1974) за Варна и от Груев, Томов (1984) за Черноморското крайбрежие.

***Cryptocephalus connexus* Olivier, 1807**

Съобщен е от: Müller (1929) за Каварна; Warchalowski (1974) за Созопол; Томов (1979) за Белослав. Изследван материал: Каварна, август, 1966, екз.; Варна, 20.VII.1979, 2 екз.; Бяла, 15.VIII.1969, 5 екз.; Несебър, 4.VIII.1956, 11 екз. (МП); Лозенец, 3.VIII.1966, 4 екз.; Ахтопол, 8.VIII.1965, 3 екз., 22.VII.1968, 2 екз.

***Cryptocephalus fulvus* Goeze, 1777**

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Обзор и Груев, Томов (1984) за Черноморието.

***Cryptocephalus macellus* Suffrian, 1860**

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Созопол и Груев, Томов (1984) за Черноморието.

***Cryptocephalus populi* Suffrian, 1848**

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Обзор и Груев, Томов (1984) за Черноморското крайбрежие.

***Cryptocephalus pusillus* Fabricius, 1777**

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Обзор и Созопол, от Груев, Томов (1984) за Черноморското крайбрежие.

Pachybrachis scriptidorsum Marseul, 1875

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна; Warchalowski (1974) за Обзор; Груев, Томов (1984) за Черноморието.

Pachybrachis excisus Weise, 1897

Съобщен е от Груев, Томов (1984) за р. Ропотамо.

Pachybrachis tessellatus (Olivier, 1791)

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна; Mohr (1969) за Несебър; Томов (1979) за Ропотамо; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Белослав, 13.VI.1970, 2 екз.; р. Ропотамо (устие), 3.VII.1971, 2 екз. (ММ); Маслен нос, юли, 1934, 1 екз. (МП); Мичурин, 11.VI.1970, 6 екз.

Pachybrachis limbatus (Menetries, 1836)

Съобщен е от Mohr (1969) за Несебър. Изследван материал: н. Галата, 30.V.1969, 5 екз.; н. Емине, 28.VI.1963, 4 екз. (по *Quercus* sp.); Созопол, 15.V.1939, 1 екз. (МП); Маслен нос, юли, 1934, 1 екз. (МП).

Pachybrachis fimbriolatus Suffrian, 1848

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Бургас; Warchalowski (1974) за Варна и Обзор. Изследван материал: Шабла, 25.VI.1963, 3 екз.

Müller (1929) съобщава за Каварна вида *Pachybrachis picus* Ws. *ab. pteromelas* Marg. Наличието на този вид в посоченото находище е много съмнително, тъй като е известно (Burlini, 1968), че той е разпространен в Югозападна и Средна Европа (на изток до Германия, Чехия, Австрия и Италия). Според нас (Груев, Томов, 1986, стр. 388) по всяка вероятност съобщението на Müller се основава на неправилно определен материал, отнасящ се в действителност или до *P. tessellatus* Ol., или до *P. fimbriolatus* Suffr., които видове са широко разпространени по Черноморското крайбрежие.

Подсемейство *Galerucinae*

Galeruca tanacetii (Linnaeus, 1758)

Съобщен е от Mohr (1969) за Несебър; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: р. Камчия (устие), 10.VI.1987, 2 екз.

Galeruca interrupta circumdata (Duftschmidt, 1825)

Съобщен е от: Недялков (1909) за Бургас (*G. interrupta* Ol.); Apfelbeck (1912, 1916) за Варна (*G. circumdata* Duft.); Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Балчик, 6.VI.1964, 1 екз. (ВМ); Варна, 10.V.1970, 11 екз.; Белослав, 13.VI.1970, 7 екз.; Созопол, 30.V.1982, 1 екз. (ВМ); Китен, 12.V.1971, 2 екз.; Ахтопол, 11.V.1971, 3 екз.

Galeruca romanae (Scopoli, 1763)

Съобщен е от: Mohr (1969) за Несебър; Груев, Томов (1986) за Черноморското крайбрежие; Vig (1992) за Мичурин. Изследван материал: Несебър, 7.VI.1982, 1 екз. (ВМ); Созопол, 16.V.1939, 1 екз. (МП), 14.VI.1971, 1 екз. (МП).

Galeruca rufa Germar, 1824

Съобщен е от Томов (1979) за Созопол. Изследван материал: Варна, 1.VIII.1937, 1 екз. (СМ); юни, 1954, 1 екз. (ПМ); 12.IV.1966, 1 екз. (ВМ); Бургас, 3.VII.1908, 2 екз. (МП), 2.VI.1982, 1 екз. (ВМ); Созопол, 15.VII.1963, 1 екз. (ММ).

Diorhabda elongata (Brulle, 1832)

Съобщен е от Томов (1979) и Груев, Томов (1986) за Поморие.

Lochmaea capreae (Linnaeus, 1758)

Съобщен е от Попов (1960) за Варна.

**Lochmaea crataegi* (Forster, 1771)

Изследван материал: Варна, 13.V.1944, 1 екз. и 22.VII.1944, 1 екз. (BM); Созопол, 15.V.1939, 1 екз. (МП).

Galerucella nymphaeae (Linnaeus, 1758)

Съобщен е от Warchalowski (1974) за Обзор и Аркутино и Груев, Томов (1986) за Черноморското крайбрежие. Изследван материал: Варна, юли, 1908, 1 екз. (МП)

Galerucella lineola (Fabricius, 1781)

Съобщен е от Груев, Томов (1986) за Черноморското крайбрежие.

Galerucella calmariensis (Linnaeus, 1767)

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна; Warchalowski (1974) за Созопол. Изследван материал: Варна, юли, 1908, 5 екз. и юни, 1934, 1 екз. (МП).

Galerucella pusilla (Duftschmidt, 1825)

Съобщен е от: Apfelbeck (1912, 1916) за Варна; Warchalowski (1974) за Обзор и Созопол. Изследван материал: Слънчев бряг, 9.V.1970, 5 екз.; Созопол, 15.V.1939, 3 екз. (МП); Мичурин, 11.VI.1970, 3 екз., 27.VII.1974, 1 екз.; Ахтопол, 8.1965, 2 екз., 22.VII.1968, 1 екз., 7.V.1970, 7 екз.

Xanthogaleruca luteola (Müller, 1766)

Съобщен е от: Чорбаджиев (1930) за местността „Пода“, р. Камчия (*Galerucella*); Mohr (1969) за Несебър (*Galerucella*). Изследван материал: Варна, 8.VIII.1967, 1 екз., 10.VII.1969, 1 екз. (BM); Созопол, 14.V.1939, 2 екз. (МП); Маслен нос, юли 1934, 2 екз. (МП); Лозенец, 7.VI.1971, 13 екз. (по *Ulmus* sp.).

Phyllobrotica elegans Kraatz, 1866

Съобщен е от: Томов (1971) за Синеморец; Томов (1979) за Ахтопол; Груев, Томов (1986) за Ахтопол и Синеморец.

Phyllobrotica adusta (Greutzer, 1799)

Съобщен е от: Mohr (1969) за Варна и Несебър; Томов (1971) за н. Галата. Изследван материал: Кранево, 25.V.1969, 2 екз.; Варна, 3.VII.1965, 1 екз. (BM); Белослав, 13.VI.1970, 1 екз.; н. Емине, 12.VI.1970, 2 екз.; Слънчев бряг, 12.VI.1970, 1 екз.; Созопол, 11.VI.1970, 3 екз.; р. Ропотамо (устие), 11.VI.1970, 1 екз.

**Agelastica alni* (Linnaeus, 1758)

Изследван материал: Бургас, 1 екз. (МП); Созопол, 14.V.1939, 1 екз. (МП).

Calomicrus circumfusus (Marsham, 1902)

Съобщен е от Apfelbeck (1912, 1916) за Бургас.

Nymphius lydius (Weise, 1886)

Съобщен е от Чорбаджиев (1933) за района на Бургас (*Luperus*); Mohr (1969) за Несебър (*Luperus*); Груев, Томов (1986) за Несебър и Бургас.

Luperus longicornis (Fabricius, 1781)

Съобщен е от: Йоакимов (1904) за местн. „Пода“, Бургас; Mohr (1969) за Несебър.

Включените в работата 102 вида листояди, установени досега по нашето Черноморие, съставляват 62 % от известните общо за българската фауна видове

от разглежданите подсемейства. Това съотношение при различните подсемейства обаче е различно.

От подсемейство *Orsodacninae*, например, в България са известни два вида, единият от които — *Orsodacne lineola* Panz., е установен по Черноморското крайбрежие. Вторият вид — *O. cerasi* L., е по-характерен за полупланинските райони, но не е изключено и той да бъде намерен в изследвания регион.

Подсемейство *Donaciinae* е представено по крайбрежието с 44 % от общия за България брой видове. Относително малкият процент се дължи преди всичко на това, че тук не са установени представители на род *Plateumaris*, характерни за полупланинските и планинските райони на страната ни, както и липсата на някои по-редки за нашата фауна видове от рода *Donacia*.

Подсемейство *Criocerinae* е представено с около 73 % от известните за България видове. В района не са установени 3 вида, които са сравнително редки у нас. В зоогеографско отношение интерес от тази група представлява *Crioceris bicrucata* Sahlb. — малоазийски вид, намиран в нашата страна единствено по Южното Черноморие, което се явява западна граница на неговия ареал.

Подсемейство *Clytinae* в изследвания район включва около 71 % от известните за България видове. Тук липсват представители на род *Cheilotoma*. От този род у нас са известни два вида, но те са сравнително редки и освен това са по-характерни за планинските райони. Много е възможно обаче намирането на средиземноморския вид *Labidolotomis rufa* Waltl., особено по Южното Черноморие.

Подсемейство *Cryptocephalinae* е представено с около 63 % от видовете, характерни за българската фауна. В района липсва *Stylosomus flavus* Mars., типично средиземноморски вид, единствен представител на рода у нас и известен до сега само от долината на р. Струма, южно от Благоевград. Неособено големият процент на видовете от подсемейството в района се обяснява главно с отсъствието на типично планински форми, които съставляват значителна част от него. Много е възможно намирането тук и на *Pachybrachis sinuatus* Muls., един твърде широко разпространен вид у нас. От род *Cryptocephalus* внимание заслужават видовете *Cryptocephalus flexuosus* Kryn. и *C. gamma* H. — Sch. Първият е установен само край Кранево, а вторият — при солниците край Бургас. Това са единствените им находища в България, очертаващи югозападната граница на техните ареали. И двата вида са типични степни елементи в нашата фауна и се отнасят към големия средноазиатски подрод *Asionus* Lohr., характерен за южноруските степи и аридните области на Средна Азия. Интерес представлява и малоазийският вид *Pachybrachis excisus* Ws., намиран у нас само при устието на р. Ропотамо и край Харманли. Последното находище се явява засега западна граница на ареала на този вид. В района на Южното Черноморие е много вероятно да бъде намерен и друг малоазийски представител — *Cryptocephalus biledjekensis* Pic, известен у нас единствено от Харманли.

Подсемейство *Galerucinae* включва 56 % от известните за България видове. В района не са установени представители на родовете *Exosoma*, *Euluperus* и *Sermylassa*. Липсват също и някои типично планински форми, като *Galerucella tenella* L., *Luperus flavipes* L., *L. viridipennis* Germ. и др. Интересен в зоогеографско отношение е малоазийският вид *Phyllobrotica elegans* Kraatz, намерен у нас само

край Ахтопол и Синеморец — район, който се явява западна граница на неговия ареал.

В изследвания район са установени редица видове, известни като вредители по различни селскостопански и горски култури: *Oulema melanopa*, *O. gallaeciana* (по житни растения), *Diorhabda elongata* (по тамарикс), *Lochmaea capreae* (по върба), *L. crataegi* (по глог), *Galerucella lineola* (по върба и елша), *Xanthogaleruca luteola* (по бряст), *Agelastica alni* (по елша). Масови популации, обаче, от споменатите видове по Черноморието не са наблюдавани (най-често са намирани единични екземпляри), поради което и никакви по-сериозни повреди не са отбелязвани.

ЛИТЕРАТУРА

- Груев, Б.: 1980. Преглед на видовете от подсемействата *Eumolpinae*, *Chrysomelinae*, *Hispinae* и *Cassidinae* на семейство *Chrysomelidae* (*Insecta: Coleoptera*), установени по Българското Черноморие. Научни трудове ПУ „П. Хилендарски“, Биол., 18, 4, стр. 83-96.
- Груев, Б.: 1988. Видов състав и зоогеография на подсемейство *Alticinae* (*Coleoptera, Chrysomelidae*) на Българското Черноморие. Научни трудове ПУ „П. Хилендарски“, Биол., 26, 6, стр. 79-134.
- Груев, Б., В. Томов 1984. Фауна на България. Т. 13. *Coleoptera, Chrysomelidae*. ч. I., С., БАН, стр. 218.
- Груев, Б., В. Томов 1986. Фауна на България. Т. 16, *Coleoptera, Chrysomelidae*. ч. II., С.; БАН, стр. 388.
- Дренски, П.: 1942. Върху насекомната фауна на крайбрежните области, северно от Варна. Изв. Бълг. ентом. друж., 12, стр. 15-44.
- Йоакимов, Д.: 1904. Принос към българската фауна на насекомите. Сборн. нар. умотв., наука и книжн., 20, стр. 1-43.
- Лопатин, И. К.: 1984. Жуки — листоеды (*Coleoptera, Chrysomelidae*) Ирана. Резултати Чехословацко-Иранских экспедиций 1973-1977 гг. III. Энтомологическое обозрение, LXIII, 1, стр. 79-93.
- Неделков, Н.: 1909. Пети принос към ентомологичната фауна на България. Сборн. нар. умотв., наука и книжн., 25, стр. 1-37.
- Неделков, Н.: 1909 а. Нашата ентомологична фауна. Арх. МНП, 1, 3 (неофиц. отдел), стр. 83-135.
- Попов, П.: 1960. Нови и рядко срещани се насекомни видове, гостоприемници и находища за тях у нас. Раст. защита, 3, стр. 51-55.
- Томов, В.: 1970. Принос към фауната на листоядите от род *Labidostomis* Redt. в България (*Chrysomelidae, Col.*) Научни труд. ВПИ — Пловдив, Биол., 8, 3, стр. 155-159.
- Томов, В.: 1971. Върху видовете от род *Phyllobrotica* Redt. (*Coleoptera, Chrysomelidae*) в България. Научни труд. ВПИ — Пловдив, Биол., 9, 1, стр. 141-144.
- Томов, В.: 1971 а. Нови и редки видове от род *Cryptocephalus* Geoffr. (*Col. Chrysomelidae*) за фауната на България и Балканския полуостров. Научни труд. ВПИ — Пловдив, Биол., 9, 2, стр. 151-154.
- Томов, В.: 1973. Неизвестни досега хищници и паразити по яйца, ларви и възрастни форми на някои листояди (*Col. Chrysomelidae*). Научни труд. ПУ „П. Хилендарски“, Биол., 11, 5, стр. 199-206.

- Томов, В. 1976. Нови и малко известни лестојди за фауната на Бугарија (*Col., Chrysomelidae*). Научни труд. ПУ „П. Хилендарски“, Биол., 14, 4, стр. 179-181.
- Томов, В. 1977. Зоогеографическа карактеристика лестојдов рода *Cryptocephalus* Geoffr. (*Coleoptera Chrysomelidae*) Бугарија. VII Меѓународниот симпозиум по ентомофауна Средна Европа. Тезиси докладав, Ленинград, стр. 102-103.
- Томов, В. 1979. Към биологијата и разпространението на *Diorhabda elongata* Brl. в Бугарија (*Col. Chrysomelidae*). Научни труд. ПУ „П. Хилендарски“, Биол., 17, 4, стр. 165-168.
- Томов, В., Б. Груев 1969. *Chrysomelidae (Coleoptera)* от Стара планина. Изв. Зоол. инст. муз., БАН, 30, стр. 163-179.
- Чорбаџиев, П. 1928. Бележки върху някои нови и редки видове насекоми в Бугарија, наблюдавани през 1926 и 1927 г. Изв. Буг. ентом. друж., 4, стр. 125-134.
- Чорбаџиев, П. 1930. Бележки върху някои вредни насекоми по културните растения в Бугарија през 1928 и 1929 год. Изв. Буг. ентом. друж., 5, стр. 63-106.
- Чорбаџиев, П. 1933. Вредните насекоми по овошните дрвевта в Бугарија. Издан. МЗДИ, Земстопанска библиотека № 50, Софија, стр. 240.
- Apfelbeck, V. 1912. Komponente balkanske faune is roda *Chrysomelidae (Col.)*. Glasnik Zemaljskog Muzeja u Bosni i Hercegovini, 24, pp. 235-263.
- Apfelbeck, V. 1916. Fauna Insectorum Balcanica. VI. 2. Die Komponenten der Balkanfauna aus der Familie der *Crysomelidae (Col.)*. Wissensch. Mitteil. Bosn. Herzeg., 13, pp. 354-396.
- Burlini, M. 1968. Revisione delle specie italiane e della maggior parte delle specie europee del genere *Pachybrachis* Chev. (*Coleoptera, Chrysomelidae*). Mem. Soc. Ent. Ital., 47, pp. 11-116.
- Mohr, K. H. 1969. Beitrag zur Chrysomelidenfauna Bulgariens. Beitr. Ent., 19, 3/6, pp. 389-394.
- Müller, A. 1929. Zur Kenntnis der Insekten-Fauna der Süddobrudscha und Südbessarabiens. Verhandlungen und Mitteilungen des Siebenbürgischen. Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt, 79, pp. 1-21.
- Rapilly, M. 1980. Contribution a la faune d'Iran. *Coleopteres, Chrysomelidae, Cryptocephalinae*. Revue fr. Ent. (N. S.), 2 (2), pp. 75-85.
- Rapilly, M. 1983. Contribution a la connaissance des especes israeliennes du genre *Smaragdina* Chev. (*Coleoptera, Chrysomelidae, Clytrinae*). Ann. Soc. ent. Fr. (N. S.), 19 (3), pp. 317-326.
- Reubal, J. 1931. Fragmente zur Koleopterenfaunistik des balkanischen Festlandes. Ent. Anzeiger, 11, pp. 362-363.
- Tomov, V. 1970. Über die Arten der Unterfamilie *Criocerinae (Chrysomelidae, Col.)* in Bulgarien. Fragm. Balcan., 7, 12, pp. 105-113.
- Tomov, V. 1973. Über die Arten der Untergattung *Asiopus (Cryptocephalus, Chrysomelidae, Col.)* in Bulgarien. Natura, Plovdiv, 6, 1, pp. 141-146.
- Tomov, V. 1979. Bulgarian Leaf Beetles (*Col., Chrysomelidae*) in the Moravian Museum of Natural History in Brno. Trav. Sci. Univ. Plovdiv „P. Hilendarski“, Biol., 17, 4, pp. 175-180.
- Tomov, V., B. Gruев 1973. Neue Blattkfer für die Fauna Bulgariens mit Notizen über einige mitgeteilten Arten (*Coleoptera, Chrysomelidae*). Trav. Sci. Univ. Plovdiv „P. Hilendarski“, Biol., 11, 5, pp. 91-102.
- Vig, K. 1992. Contribution to the Knowledge of Chrysomelidae Fauna of Bulgaria (*Coleoptera: Chrysomelidae*). Savaria a Vas Megyei Muzeumok Ertesit je, 20, 2: 295-308.
- Warchalowski, A. 1974. Übersicht der Blattkäfer Bulgariens (*Coleoptera, Chrysomelidae*). Bull. Ent. Pologne, 44, pp. 473-542.
- Warchalowski, A. 1985. Revision der Gattung *Labidostomis* Germar, 1824 (*Coleoptera, Chrysomelidae, Clytrinae*). Bull. Ent. Pologne, 55, pp. 621-765.

LEAF BEETLES OF THE BULGARIAN BLACK SEA AREA
(COLEOPTERA, CHRYSOMELIDAE: ORSODACHINAE,
DONACIINAE, CRIOCERINAE, CLYTRINAE,
CRYPTOCEPHALINAE, GALERUCINAE)

V. Tomov
(*Summary*)

In this paper all 102 species of leaf beetles belonging to the subfamilies *Orsodacninae*, *Donaciinae*, *Criocerinae*, *Clytrinae*, *Cryptocephalinae* and *Galerucinae* that have been discovered up to 1992 along the Bulgarian coastal line are included. Eight of them are new for the region, marked in the article with an asterisk.